

Załącznik
do Uchwały nr XXIV/187/2021
Rady Powiatu Namysłowskiego
z dnia 12 lutego 2021 r.

**POWIATOWY PROGRAM
ROZWOJU PIECZY ZASTĘPCZEJ
W POWIECIE NAMYSŁOWSKIM
NA LATA 2021-2023**

Namysłów, styczeń 2021 r.

Spis treści

Wstęp	3
I. Podstawy prawne programu	5
II. Diagnoza rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej w Powiecie Namysłowskim	5
III. Cele programu i sposób ich realizacji	13
IV. Adresaci programu	16
V. Realizatorzy programu	16
VI. Koordynator programu	17
VII. Źródła finansowania programu	17
VIII. Przewidywane efekty realizacji programu	17
IX. Monitorowanie i sprawozdawczość	17
X. Coroczny limit rodzin zastępczych zawodowych dla Powiatu Namysłowskiego	18

Wstęp

Rodzina będąca podstawową komórką społeczeństwa oraz naturalnym środowiskiem rozwoju wszystkich jej członków stanowi niezwykle skomplikowany przedmiot badań. Wiele problemów obyczajowych, prawnych, a także zjawisk społecznych, kulturowych, ekonomicznych, psychologicznych, pedagogicznych wiąże się z jej funkcjonowaniem. Funkcjonowanie każdej z nich jest związane z innymi problemami typowymi tylko dla niej. W praktyce mamy do czynienia z rodzinami biologicznymi, zastępczymi, adopcyjnymi, niepełnymi.

W dniu 1 stycznia 2012 roku weszła w życie ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, w której zostały określone m.in.: zasady i formy wspierania rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, zasady i formy sprawowania pieczy zastępczej oraz pomocy w usamodzielnianiu jej pełnoletnich wychowanków; zasady finansowania wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej, zadania w zakresie postępowania adopcyjnego. Od tego momentu wspieranie rodziny naturalnej oraz organizacji pieczy zastępczej spoczywa na jednostkach samorządu terytorialnego i organach administracji rządowej. Obowiązek wspierania, podmioty te powinny realizować we współpracy ze środowiskiem lokalnym, w szczególności z sądami, Policją, placówkami oświatowymi, instytucjami służby zdrowia, organizacjami społecznymi.

Zgodnie z założeniami, w przypadku niemożności zapewnienia dziecku opieki i wychowania przez rodziców, pieczę zastępczą organizuje powiat. Do przypadków tych można zaliczyć: sieroctwo, niezaradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych, przedwczesne macierzyństwo, choroby psychiczne i somatyczne, brak pracy, ubóstwo, złe warunki mieszkaniowe, alkoholizm itp. Praca z rodziną umożliwiającą powrót dziecka do rodziny jest nadrzędnym celem pieczy zastępczej. W sytuacji, gdy jest to niemożliwe wszystkie działania powinny zmierzać do przysposobienia dziecka. Piecza zastępcza może być sprawowana w rodzinnej bądź instytucjonalnej formie.

Dlatego też, w przypadku pozbawienia dziecka stałego lub czasowego naturalnego środowiska rodzinnego zaleca się jego umieszczenie w rodzinie zastępczej lub adopcję. Umieszczenie dziecka w placówkach opiekuńczych jest ostatecznością i zawsze powinno być poprzedzone próbą jego umieszczenia w rodzinnej formie opieki nad dzieckiem.

W znaczeniu prawnym termin „rodzina zastępcza” oznacza instytucję prawną, której celem jest opieka nad dzieckiem pozbawionym trwale lub przejściowo opieki rodzicielskiej, opartą na modelu wychowania rodzinnego, oraz której organizację i funkcjonowanie zapewniają odpowiednie instytucje państwowe.

Jak wynika z treści art. 180 pkt 1 ww. ustawy do zadań własnych powiatu należy opracowanie i realizacja 3-letnich powiatowych programów dotyczących rozwoju pieczy zastępczej. W związku z tym opracowano niniejszy Program, w którym wskazano główne kierunki działań dla jednostek samorządu terytorialnego z terenu Powiatu Namysłowskiego, m.in. dla rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej. W pierwszym przypadku wskazano na konieczność podjęcia działań profilaktycznych, wspomagających i wspierających rodzinę biologiczną dziecka; działań rozwijających i wspierających rodzinną pieczę zastępczą oraz usamodzielniających się wychowanków. W drugim przypadku skoncentrowano się głównie na działaniach utrzymujących poziom świadczonych usług przez instytucjonalną pieczę zastępczą funkcjonującą na terenie powiatu. Zaplanowane w Programie działania są kontynuacją szeregu czynności, które podjęto w ramach realizacji wcześniej uchwalonego „Powiatowego Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej w Powiecie Namysłowskim na lata 2018-2020”.

Zgodnie z nowymi uregulowaniami systemem pieczy zastępczej nazywamy zespół osób, instytucji i działań mających na celu zapewnienie czasowej opieki i wychowania dzieciom w przypadkach niemożności sprawowania opieki i wychowania przez rodziców. Jednostkami organizacyjnymi wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej są jednostki organizacyjne jednostek samorządu terytorialnego wykonujące zadania w zakresie wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej, placówki wsparcia dziennego, organizatorzy rodzinnej pieczy zastępczej, placówki opiekuńczo-wychowawcze, regionalne placówki opiekuńczo-terapeutyczne, interwencyjne ośrodki preadopcyjne, ośrodki adopcyjne oraz podmioty, którym zlecono realizację zadań z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej.

I. Podstawy prawne programu

1. Program będzie realizowany w oparciu o następujące akty prawne:

- 1) Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej;
- 2) Konwencja o Prawach Dziecka;
- 3) Ustawa z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym;
- 4) Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej;
- 5) Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej;
- 6) Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 22 grudnia 2011 r. w sprawie instytucjonalnej pieczy zastępczej.

2. Program jest skorelowany z:

Powiatową Strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2016-2023”.

II. Diagnoza rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej w Powiecie Namysłowskim

Pieczą zastępczą jest sprawowana w przypadku niemożności zapewnienia dziecku opieki i wychowania przez jego rodziców. Organizuje ją powiat w formie rodzinnej i instytucjonalnej. Zgodnie z art. 33 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej pieczę zastępczą zapewnia:

- 1) pracę z rodziną umożliwiającą powrót dziecka do rodziny lub gdy jest to niemożliwe – dążenie do przysposobienia dziecka, a w przypadku braku możliwości przysposobienia dziecka – opiekę i wychowanie w środowisku zastępczym;
- 2) przygotowanie dziecka do:
  - a) godnego, samodzielnego i odpowiedzialnego życia,
  - b) pokonywania trudności życiowych zgodnie z zasadami etyki,
  - c) nawiązywania i podtrzymywania bliskich, osobistych i społecznie akceptowanych kontaktów z rodziną i rówieśnikami, w celu łagodzenia skutków doświadczania straty i separacji oraz zdobywania umiejętności społecznych;
- 3) zaspokojenie potrzeb emocjonalnych dzieci, ze szczególnym uwzględnieniem potrzeb bytowych, zdrowotnych, edukacyjnych i kulturalno-edukacyjnych.

Objęcie dziecka jedną z form pieczy zastępczej następuje na okres nie dłuższy niż do osiągnięcia pełnoletności. Osoba, która osiągnęła pełnoletność przebywając w pieczy zastępczej, może przebywać w dotychczasowej rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka, albo placówce opiekuńczo-wychowawczej, nie dłużej jednak niż do ukończenia 25 roku życia (na zasadach określonych w art. 37 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej).

Formy wsparcia i pomocy, jakie będą podejmowane na rzecz rodziny powinny być zróżnicowane i dostosowane do problemów konkretnej rodziny, bowiem innych działań ze strony instytucji oczekuje rodzina z problemami bezrobocia, a innych z niewydolnością wychowawczą.

W Powiecie Namysłowskim Zarządzeniem Starosty Namysłowskiego Nr 47/11/2011 z dnia 10 listopada 2011 r. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Namysłowie wyznaczone zostało na organizatora rodzinnej pieczy zastępczej.

1. RODZINNA PIECZA ZASTĘPCZA

W sytuacji stale narastającego w naszym kraju problemu sieroctwa, priorytetem dla każdego powiatu powinno być właściwe kreowanie polityki rodzinnej, w tym rodzinnej pieczy zastępczej. Ta forma opieki w odróżnieniu od formy instytucjonalnej opieki nad osieroconym dzieckiem, głównie społecznie, powoli zyskiwała uznanie i aprobatę społeczną. Nawet dziś zdarza się, że forma ta budzi wiele kontrowersji i krytyki. Główne zarzuty dotyczą najczęściej interesowności rodziców zastępczych, gdyż część społeczeństwa postrzega tę formę opieki jako sposób zarobkowania. Ponadto obarcza się ją również niewydolnością wychowawczą. Jednocześnie rodzina zastępcza uważana jest przez znawców zagadnienia za najbardziej optymalną formę opieki nad dzieckiem. Przy właściwym jej funkcjonowaniu warunki wychowawcze są najbardziej zbliżone do warunków panujących w rodzinie „naturalnej” prawidłowo funkcjonującej.

Formy rodzinnej pieczy zastępczej:

1) rodziny zastępcze:

- a) **spokrewnione**, które tworzą małżonkowie lub osoby niepozostające w związku małżeńskim, będący wstępnymi lub rodzeństwem,
- b) **niezawodowe**, które tworzą małżonkowie lub osoby niepozostające w związku małżeńskim, niebędący wstępnymi lub rodzeństwem,
- c) **zawodowe, w tym zawodowe pełniące funkcję pogotowia rodzinnego i zawodowe specjalistyczne**, które tworzą małżonkowie lub osoby niepozostające w związku małżeńskim, niebędący wstępnymi lub rodzeństwem;

2) rodzinne domy dziecka.

Rodziny zastępcze oraz rodziny zawodowe są wspierane przez **rodziny pomocowe**.

Rodziny zastępcze w Powiecie Namysłowskim w latach 2013-2020

Poniżej dokonano analizy dotyczącej funkcjonowania w Powiecie Namysłowskim rodzin zastępczych.

Tabela 1. Liczba rodzin zastępczych oraz dzieci w nich umieszczonych

Lata	Rodziny zastępcze spokrewnione		Rodziny zastępcze niezawodowe		Rodziny zastępcze zawodowe					
					Wielodzietne/ zawodowe		Specjalistyczne		O charakterze pogotowia rodzinnego	
	Liczba rodzin	Liczba dzieci	Liczba rodzin	Liczba dzieci	Liczba rodzin	Liczba Dzieci	Liczba Rodzin	Liczba dzieci	Liczba rodzin	Liczba dzieci
2013	33	47	16	23	2	6	0	0	1	6
2014	29	29	17	21	2	11	0	0	1	6
2015	29	38	18	22	2	11	0	0	1	13
2016	31	38	17	22	2	10	0	0	1	7
2017	30	37	17	18	2	10	0	0	1	8

2018	31	38	15	16	2	7	0	0	1	9
2019	22	27	16	17	2	7	0	0	1	7
2020	26	31	17	21	2	7	0	0	1	8

źródło: dane PCPR w Namysławie – opracowano dla potrzeb niniejszego dokumentu

Jak wynika z powyższej tabeli liczba rodzin zastępczych oraz „umieszczonych” w nich dzieci w ostatnich latach utrzymuje się na zbliżonym poziomie. Zdecydowana większość to rodziny spokrewnione, następnie rodziny niezawodowe. Ponadto na terenie naszego powiatu funkcjonują 3 rodziny zawodowe, w tym 1 o charakterze pogotowia rodzinnego.

Tabela 2. Liczba nowo utworzonych rodzin zastępczych oraz dzieci w nich umieszczonych

Lata	Rodziny zastępcze spokrewnione		Rodziny zastępcze niezawodowe		Rodziny zastępcze zawodowe					
					Wielodzietne/ zawodowe		Specjalistyczne		O charakterze pogotowia rodzinnego	
	Liczba rodzin	Liczba dzieci	Liczba rodzin	Liczba dzieci	Liczba rodzin	Liczba Dzieci	Liczba Rodzin	Liczba dzieci	Liczba rodzin	Liczba dzieci
2013	7	9	6	8	0	0	0	0	0	0
2014	2	2	2	2	0	0	0	0	0	0
2015	4	6	5	7	0	0	0	0	0	0
2016	4	4	1	3	0	0	0	0	0	0
2017	3	3	2	2	0	0	0	0	0	0
2018	2	2	3	3	0	0	0	0	0	0
2019	2	2	5	6	0	0	0	0	0	0
2020	7	7	4	5	0	0	0	0	0	0

źródło: dane PCPR w Namysławie – opracowano dla potrzeb niniejszego dokumentu

W latach 2017-2020 wśród nowo utworzonych rodzin zastępczych odnotowano nieznaczny spadek rodzin spokrewnionych z dzieckiem (14 rodzin), w których umieszczono 14 dzieci. Natomiast rodzin niezawodowych utworzono 14 (tyle samo co w poprzednim okresie), w których umieszczono 16 dzieci. Przy tym zauważalny jest nieznaczny spadek liczby dzieci umieszczonych w obu typach rodzin zastępczych.

Tabela 3. Stopień pokrewieństwa pomiędzy dzieckiem a rodziną zastępczą

Rodzice zastępczy	Liczba rodzin				Liczba dzieci			
	2013r.	2014r.	2015r.	2016r.	2017 r.	2018 r.	2019 r.	2020 r.
Rodzeństwo	6	7	7	8	9	9	3	4
Krewni w linii bocznej (wujek, ciocia)	8	5	5	5	5	6	7	7
Dziadkowie	25	22	22	23	28	29	24	27
Dalsi krewni	1	1	1	1	1	1	3	3
Osoby niespokrewnione	11	14	10	14	27	26	20	26
RAZEM	51	49	45	51	70	71	57	67

źródło: dane PCPR w Namysławie – opracowano dla potrzeb niniejszego dokumentu

Jak wynika z powyższej tabeli większość rodzin zastępczych to rodziny spokrewnione z dzieckiem. Zazwyczaj są to dziadkowie, w drugiej kolejności to starsze rodzeństwo.

Natomiast rodziny niezawodowe to zwykle krewni w linii bocznej (np. ciocia lub wujek) oraz osoby niespokrewnione z dzieckiem (widoczna jest tendencja wzrostowa wśród rodzin zastępczych, w których opiekunowie nie są spokrewnieni w żaden sposób z dzieckiem).

Tabela 4. Przyczyny umieszczenia dzieci w nowo utworzonych rodzinach zastępczych

Przyczyny umieszczenia dziecka w rodzinie zastępczej	Lata				Lata			
	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Osierocenie	0	0	1	0	0	1	0	1
Porzucenie	0	1	0	0	1	0	0	3
Niepełnoletność rodziców	0	0	0	1	1	1	0	0
Wyjazd rodzica/ów za granicę	0	0	0	1	0	0	0	0
Choroba rodzica/ów	0	1	0	0	0	0	2	0
Pobyt rodzica/ów w zakładzie penitencjarnym	2	0	0	0	1	0	1	1
Dysfunkcje w rodzinie	14	2	9	9	10	7	8	7
Niezaradność/niewydolność	0	0	1	0	0	0	1	1
Zgon rodzica zastępczego	1	0	0	0	0	0	0	1
Przeniesienie dziecka w ramach pieczy zastępczej *	0	0	2	3	0	1	2	3
Razem	17	4	13	14	13	10	14	17

źródło: dane PCPR w Namysławie – opracowano dla potrzeb niniejszego dokumentu

W dalszym ciągu do głównych przyczyn umieszczenia dziecka w rodzinie zastępczej zalicza się występujące dysfunkcje w rodzinie biologicznej dziecka.

Tabela 5. Przyczyny opuszczenia rodziny zastępczej przez dziecko

Przyczyny opuszczenia rodziny zastępczej przez dziecko	Lata				Lata			
	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Powrót do rodziców biologicznych	7	5	2	5	2	4	3	2
Adopcja	7	3	8	1	6	2	0	2
Ustanie przyczyny umieszczenia dziecka w rodzinie zastępczej	6	5	0	0	0	0	0	0
Nie wywiązywanie się z funkcji rodziny zastępczej –rozwiązanie rodziny zastępczej	0	0	0	0	0	0	0	0
Umieszczenie w innej rodzinie zastępczej	4	0	4	6	4	2	2	6
Umieszczenie w innej placówce	0	1	3	5	0	2	1	0
Zmiana miejsca zamieszkania rodziny zastępczej	0	1	0	0	0	2	0	2
Usamodzielnienie się	0	0	5	4	2	13	2	3
Razem	24	15	22	21	14	25	8	15

źródło: dane PCPR w Namysławie – opracowano dla potrzeb niniejszego dokumentu

Jak wynika z powyższej tabeli dzieci opuszczały rodziny zastępcze głównie z powodu: usamodzielnienia się (ukończenia 18 lat), umieszczenia w innej rodzinie zastępczej, powrotu do rodziców biologicznych, adopcji.

Tabela 6. Pobyt dzieci pochodzących z Powiatu Namysłowskiego w rodzinach zastępczych na terenie innych powiatów

Pobyt dzieci w rodzinach zastępczych na terenie innego powiatu	Lata				RAZEM	Lata				RAZEM
	2013	2014	2015	2016		2017	2018	2019	2020	
Liczba rodzin	7	8	5	7	27	7	10	13	12	42
Liczba dzieci	11	12	9	11	43	11	15	18	14	58

źródło: dane PCPR w Namysłowie – opracowano dla potrzeb niniejszego dokumentu

Z powyższego zestawienia wynika, iż w latach 2017-2020 zwiększyła się liczba dzieci z naszego powiatu umieszczanych w rodzinach zastępczych na terenie innego powiatu.

W związku z tym, wydatki jakie poniósł w tym okresie powiat namysłowski wzrosły i wyniosły łącznie **568.921,31 zł** (w latach 2013-2016 była to kwota: **471.558,42 zł**). W poszczególnych latach poniesiono następujące wydatki: w 2017 r. -127.920,00 zł; w 2018 r. - 150.380,00 zł; r.; w 2019 r. – 142.310,07 zł; w 2020 r. – 148.311,24 zł).

Tabela 7. Pobyt dzieci pochodzących z innych powiatów w rodzinach zastępczych na terenie Powiatu Namysłowskiego

Pobyt dzieci w rodzinach zastępczych na terenie innego powiatu	Lata				RAZEM	Lata				RAZEM
	2013	2014	2015	2016		2017	2018	2019	2020	
Liczba rodzin	15	14	14	13	56	18	13	14	15	60
Liczba dzieci	23	16	19	14	72	15	17	11	12	55

źródło: dane PCPR w Namysłowie – opracowano dla potrzeb niniejszego dokumentu

W przypadku pobytu w rodzinach zastępczych dzieci z terenu innych powiatów sytuacja wygląda odwrotnie, gdyż liczba dzieci, które umieszczono w ostatnich latach w rodzinach zastępczych na terenie naszego powiatu malała. Natomiast dochody powiatu namysłowskiego z tego tytułu nieznacznie spadły i wyniosły łącznie: **655.866,98 zł** (w latach 2013-2016 była to kwota: **687.146,35 zł**). W poszczególnych latach uzyskano następujące dochody: w 2017 r. – 149.003,95 zł; w 2018 r. – 170.690,10 zł; w 2019 r. – 163.656,32 zł; w 2020 r. – 172.516,61 zł) i znacznie przekroczyły wydatki (**568.921,31 zł**) jakie poniósł nasz powiat na realizację zobowiązań wynikających z podpisanych w tym zakresie porozumień. Głównym powodem tego stanu rzeczy jest to, że na terenie naszego powiatu funkcjonują trzy zawodowe rodziny zastępcze, w których umieszczane są również dzieci spoza terenu naszego powiatu. W efekcie inne powiaty ponoszą nie tylko wydatki za pobyt swoich dzieci w rodzinie zastępczej, ale również częściowo finansują wynagrodzenie jakie otrzymują zawodowe rodziny zastępcze.

2. INSTYTUCJONALNA PIECZA ZASTĘPCZA

Zgodnie z ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej od dnia 1 stycznia 2020 r. w placówkach opiekuńczo-wychowawczych typu interwencyjnego, socjalizacyjnego, specjalistyczno-terapeutycznego oraz w regionalnych placówkach opiekuńczo-terapeutycznych mogą przebywać jedynie dzieci powyżej 10-go roku życia. Umieszczanie dziecka poniżej 10 roku życia jest możliwe w przypadku, gdy w danej placówce opiekuńczo-wychowawczej umieszczona jest matka lub ojciec tego dziecka oraz w innych wyjątkowych przypadkach, szczególnie gdy przemawia za tym stan zdrowia dziecka lub dotyczy to rodzeństwa.

Dlatego też tak ważny jest rozwój rodzinnej pieczy zastępczej, która będzie mogła być sprawowana wobec młodszych dzieci w przypadku niemożności zapewnienia im opieki i wychowania przez rodziców.

Formy instytucjonalnej pieczy zastępczej:

- 1) placówka opiekuńczo-wychowawcza (organem prowadzącym placówkę jest powiat lub podmiot, któremu powiat zlecił realizację tego zadania);
- 2) regionalna placówka opiekuńczo-wychowawcza (organem prowadzącym placówkę jest samorząd województwa lub podmiot, któremu samorząd województwa zlecił realizację tego zadania);
- 3) interwencyjny ośrodek preadopcyjny (organem prowadzącym ośrodek jest samorząd województwa lub podmiot, któremu samorząd województwa zlecił realizację tego zadania).

Do zadań placówki opiekuńczo-wychowawczej należy:

- 1) zapewnienie dziecku całodobowej opieki i wychowania oraz zaspokajanie jego niezbędnych potrzeb, w szczególności emocjonalnych, rozwojowych, zdrowotnych, bytowych, społecznych i religijnych;
- 2) realizacja przygotowanego we współpracy z asystentem rodziny planu pomocy dziecku;
- 3) umożliwianie kontaktów dziecka z rodzicami i innymi osobami bliskimi, chyba że sąd postanowi inaczej;
- 4) podejmowanie działań w celu powrotu dziecka do rodziny;
- 5) zapewnienie dziecku dostępu do kształcenia dostosowanego do jego wieku i możliwości rozwojowych;
- 6) objęcie dziecka działaniami terapeutycznymi;
- 7) zapewnienie dziecku korzystania z przysługujących świadczeń zdrowotnych.

Dom Dziecka w Namysłowie z Filią w Namysłowie

Na terenie Powiatu Namysłowskiego funkcjonuje jedna placówka opiekuńczo-wychowawcza typu socjalizacyjnego dla 24 wychowanków, tj. Dom Dziecka w Namysłowie z Filią w Namysłowie. W Domu Dziecka znajduje się 14 miejsc dla dzieci w wieku od 10 do 14 lat, natomiast w filii 10 miejsc dla dzieci powyżej 14 lat (tzw. grupa usamodzielnienia).

Powiat Namysłowski, jednakże zgodnie z „konceptcją deinstytucjonalizacji” (art. 95 ust. 3 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej) pieczy zastępczej, która zakłada istnienie małych placówek opiekuńczo-wychowawczych

do 14 dzieci planuje w 2021 r. zrealizować działania dostosowujące funkcjonowanie istniejącego Domu Dziecka do obowiązującego prawa.

Obecnie placówka funkcjonuje w dwóch odrębnych budynkach. W budynku głównym znajduje się dom dziecka na 14 miejsc. W drugim budynku pod odrębnym adresem funkcjonuje filia domu dziecka z 10 miejscami. W związku z tym, aby formalnie wydzielić filię z macierzystego domu dziecka, powiat zamierza realizować następujące działania:

1. Zmiana statutu i regulaminu organizacyjnego obecnie funkcjonującego domu dziecka polegająca na wykreśleniu ze struktury placówki jej filii.
2. Na bazie aktualnie funkcjonującej filii, utworzenie nowej placówki opiekuńczo-wychowawczej, tj. drugiego domu dziecka (z możliwością zwiększenia liczby miejsc do 14).
3. Powierzenie obsługi nowo utworzonej jednostki istniejącemu domowi dziecka (jednostce organizacyjnej powiatu).

Poniżej dokonano analizy dotyczącej funkcjonowania Domu Dziecka w Namysłowie:

Tabela 8. Liczba dzieci przebywających w Domu Dziecka w Namysłowie

	Lata				RAZEM	Lata				RAZEM
	2013	2014	2015	2016		2017	2018	2019	2020	
Ogółem	23	25	29	30	107	30	29	28	26	113
Nowo przyjętych	5	9	4	5	23	5	6	4	2	17

źródło: dane PCPR w Namysłowie – opracowano dla potrzeb niniejszego dokumentu

W analizowanym powyżej okresie w placówce opiekuńczo-wychowawczej funkcjonującej na terenie powiatu namysłowskiego, tj. w Domu Dziecka w Namysłowie przebywało łącznie 113 wychowanków, z tego 17 to dzieci nowo przyjęte.

Tabela 9. Przyczyny umieszczenia dziecka w Domu Dziecka w Namysłowie

Przyczyny umieszczenia dziecka w placówce	Lata				RAZEM	Lata				RAZEM
	2013	2014	2015	2016		2017	2018	2019	2020	
Osierocenie	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Porzucenie	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Niepełnoletność rodziców	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Wyjazd rodzica/ów za granicę	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Przeniesienie z placówki opiekuńczo-wychowawczej	0	0	0	0	0	2	0	0	0	2
Choroba rodzica/ów (psychiczna)	0	0	0	0	0	0	0	1	0	1
Pobyty rodzica/ów w zakładzie penitencjarnym	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Dysfunkcje w rodzinie (alkoholizm)	3	4	2	3	12	3	6	3	1	13
Trudne warunki materialne	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Przeniesienie z rodziny zastępczej	1	0	1	2	4	0	0	0	0	0

Niewydolność/niezaradność rodziców	1	5	1	0	7	0	0	0	1	1
------------------------------------	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---

źródło: dane PCPR w Namysłowie – opracowano dla potrzeb niniejszego dokumentu

Jak wynika z tabeli główną przyczyną umieszczenia dzieci w placówce są występujące w rodzinie biologicznej dziecka dysfunkcje.

Tabela 10. Przyczyny opuszczenia Domu Dziecka w Namysłowie

Przyczyny opuszczenia przez dziecko placówki	Lata				RAZEM	Lata				RAZEM
	2013	2014	2015	2016		2017	2018	2019	2020	
Powrót do rodziców biologicznych	0	0	0	0	0	3	0	1	0	4
Umieszczenie w rodzinie zastępczej	0	3	0	0	3	0	0	1	0	1
Usamodzielnienie się	4	4	3	5	16	1	3	2	2	8
Przeniesienie do innej placówki	2	0	0	0	2	0	0	0	0	0
Adopcja (zagraniczna)	0	0	0	0	0	0	2	0	0	2

źródło: dane PCPR w Namysłowie – opracowano dla potrzeb niniejszego dokumentu

W omawianym okresie dzieci opuszczały placówkę z różnych przyczyn, głównie z powodu usamodzielnienia się oraz powrotu do rodziców biologicznych.

Tabela 11. Pobyt dzieci w Domu Dziecka w Namysłowie według właściwości powiatu

Powiat pochodzenia dziecka	Lata				RAZEM	Lata				RAZEM
	2013	2014	2015	2016		2017	2018	2019	2020	
Namysłów	4	7	11	14	36	15	17	13	11	56
Inne	25	25	18	16	84	15	12	15	15	57
Ogółem:	29	32	29	30	120	30	29	28	26	113

źródło: dane PCPR w Namysłowie – opracowano dla potrzeb niniejszego dokumentu

W Domu Dziecka w Namysłowie w okresie od 2017 do 2020 przebywały dzieci z terenu 10 powiatów, w tym z powiatu namysłowskiego. W okresie tym odnotowano wzrost liczby dzieci umieszczonych w placówce a pochodzących z terenu naszego powiatu. Przy tym liczba dzieci pochodzących spoza terenu powiatu namysłowskiego a umieszczanych w naszej placówce zmniejszyła się. W związku z tym, dochody powiatu namysłowskiego z tego tytułu zmniejszyły się i wyniosły łącznie: **2.570.377,25 zł** (w latach 2013-2016 była to kwota: **3.653.827,28 zł**). W poszczególnych latach uzyskano następujące dochody: w 2017 r. – 579.719,22 zł; w 2018 r. – 568.214,10 zł; w 2019 r. – 656.009,18 zł; w 2020 r. – 766.434,75 zł).

Tabela 12. Pobyt dzieci pochodzących z Powiatu Namysłowskiego a umieszczonych w placówkach opiekuńczo-wychowawczych na terenie innych powiatów

Powiat	Lata				Lata			
	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Brzeg	2	2	1	0	0	0	0	0
Skierniewice	3	3	3	3	0	0	0	0
Bochnia	1	1	1	1	0	0	0	0
Wrocław	0	2	0	0	0	0	0	0
Kluczbork	0	0	0	0	1	1	1	2
Oława	0	0	1	1	1	0	0	0
Opole	0	0	3	3	3	3	2	1
Olkusz	0	0	0	1	0	0	0	0
Kłodzko	0	0	1	1	1	1	1	1
Ogółem:	6	8	10	10	6	5	4	4

źródło: dane PCPR w Namysłowie – opracowano dla potrzeb niniejszego dokumentu

W omawianym okresie w placówkach opiekuńczo-wychowawczych (domy dziecka, pogotowie opiekuńcze) poza terenem naszego powiatu przebywało kilku wychowanków. Wydatki z tego tytułu jakie poniósł Powiat Namysłowski w latach 2017-2020 zmniejszyły się i wyniosły łącznie **899.484,11 zł** (w latach 2013-2016 była to kwota: **1.249.945,22 zł**). W poszczególnych latach poniesiono następujące wydatki: w 2017 r. -253.329,58 zł; w 2018 r. - 248.349,39 zł; w 2019 r. – 176.823,61 zł; w 2020 r. – 220.981,53 zł).

Jak wynika z powyższej analizy koszty utrzymania naszych dzieci w placówkach opiekuńczo-wychowawczych na terenie innych powiatów zmniejszyły się. Głównym powodem tego stanu rzeczy jest to, iż w Domu Dziecka w Namysłowie zostało umieszczonych więcej dzieci z naszego powiatu (w placówce z roku na rok zmniejsza się liczba dzieci pochodzących z terenu innych powiatów).

Przy tym dochody jakie powiat namysłowski uzyskał w latach 2017-2020 z tytułu pobytu dzieci spoza terenu naszego powiatu w Domu Dziecka w Namysłowie wyniosły: **2.570.377,25 zł** i znacznie przewyższyły wydatki jakie ponosi za pobyt naszych dzieci w innych placówkach tego typu (**899.484,11 zł**).

III. Cele programu i sposób ich realizacji

Celem Powiatowego Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej jest:

- 1) zapewnienie stabilnego środowiska wychowawczego dzieciom umieszczonym w pieczy zastępczej;
- 2) powrót dziecka umieszczonego w pieczy zastępczej do rodziny biologicznej lub gdy jest to niemożliwe dążenie do przysposobienia dziecka;
- 3) nabór kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnych domów dziecka;
- 4) zapewnienie pomocy i wsparcia osobom sprawującym pieczę zastępczą;
- 5) pomoc dzieciom umieszczonym w pieczy zastępczej oraz pełnoletnim wychowankom w przygotowaniu do samodzielnego życia.

Tabela 13. Wykaz działań, które realizowane będą na terenie Powiatu Namysłowskiego w latach 2021-2023

Lp.	Działanie	Sposób realizacji	Podmiot odpowiedzialny za realizację
1.	Prowadzenie naboru kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, niezawodowej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka	Kampania informacyjna promująca rodzinną pieczę zastępczą	PCPR w Namysłowie
2.	Organizowanie szkoleń dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka	zlecenie szkoleń podmiotom zewnętrznym posiadającym uprawnienia MRPiPS	PCPR w Namysłowie
3.	Zapewnienie rodzinom zastępczym oraz prowadzącym rodzinne domy dziecka szkoleń mających na celu podnoszenie ich kwalifikacji, biorąc pod uwagę ich potrzeby	1) prowadzenie szkoleń we własnym zakresie we współpracy z jednostkami organizacyjnymi powiatu; 2) zlecenie szkoleń podmiotom zewnętrznym	PCPR w Namysłowie
4.	Zapewnienie pomocy i wsparcia osobom sprawującym rodzinną pieczę zastępczą, w szczególności w ramach grup wsparcia oraz rodzin pomocowych	1) zapewnienie wsparcia finansowego i rzeczowego rodzinom zastępczym, w tym w szczególności rodzinom zawodowym i prowadzący rodzinne domy dziecka; 2) zapewnienie dostępu do specjalistów (psychologa, pedagoga, prawnika); 3) prowadzenie grup wsparcia dla rodzin zastępczych; 4) tworzenie rodzin pomocowych w miarę potrzeb	PCPR w Namysłowie we współpracy z PPP w Namysłowie
5.	Organizowanie dla rodzin zastępczych oraz prowadzących rodzinne domy dziecka pomocy ze strony wolontariuszy	Kampania informacyjna na łamach lokalnej prasy oraz ogłoszenia na stronie internetowej PCPR o naborze wolontariuszy	PCPR w Namysłowie
6.	Prowadzenie poradnictwa i terapii dla osób sprawujących rodzinną pieczę zastępczą i ich dzieci oraz dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej	zapewnienie dostępu do specjalistów prowadzących poradnictwo i terapię	PCPR w Namysłowie we współpracy z PPP w Namysłowie
7.	Zapewnienie pomocy prawnej osobom sprawującym rodzinną pieczę zastępczą, w szczególności w zakresie prawa rodzinnego	zapewnienie dostępu do porad udzielanych przez prawnika	PCPR w Namysłowie we współpracy ze Starostwem Powiatowym w Namysłowie
8.	Przeprowadzanie badań pedagogicznych i psychologicznych oraz analiza sytuacji rodzinnej,	1) przeprowadzanie badań we własnym zakresie lub przez instytucje zewnętrzne posiadające	PCPR w Namysłowie we współpracy z PPP w Namysłowie oraz właściwymi

	osobistej i majątkowej kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka	uprawnienia w tym zakresie; 2) analiza sytuacji osobistej, rodzinnej i majątkowej kandydatów	ośrodkami pomocy społecznej
9.	Zgłaszanie do ośrodków adopcyjnych informacji o dzieciach z uregulowaną sytuacją prawną, w celu poszukiwania dla nich rodzin przysposabiających	współpraca z rodziną zastępczą oraz Wydziałem Rodzinnym i Nietletnich Sądu Rejonowego w Kluczborku w celu uregulowania sytuacji prawnej dziecka	PCPR w Namysłowie we współpracy z Wydziałem Rodzinnym i Nietletnich Sądu Rejonowego w Kluczborku Dom Dziecka w Namysłowie
10.	Organizowanie opieki nad dzieckiem, w przypadku gdy rodzina zastępcza lub prowadzący rodzinny dom dziecka okresowo nie może sprawować opieki, w szczególności z powodów zdrowotnych lub losowych albo zaplanowanego wycieczki	1) tworzenie rodzin pomocowych w miarę potrzeb; 2) współpraca z Wydziałem Rodzinnym i Nietletnich Sądu Rejonowego w Kluczborku; 3) zapewnienie opieki w Domu Dziecka w Namysłowie	PCPR w Namysłowie we współpracy z Wydziałem Rodzinnym i Nietletnich Sądu Rejonowego w Kluczborku Dom Dziecka w Namysłowie
11.	Zapewnienie dzieciom pieczy zastępczej w rodzinach zastępczych, rodzinnych domach dziecka oraz w placówkach opiekuńczo-wychowawczych	1) pozyskiwanie kandydatów na rodziny zastępcze niezawodowe, zawodowe oraz prowadzących rodzinne domy dziecka; 2) wypłata świadczeń – związanych z opieką i wychowaniem dziecka (ze szczególnym uwzględnieniem świadczeń fakultatywnych); 3) tworzenie zawodowych rodzin zastępczych; 4) zatrudnienie koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej	PCPR w Namysłowie
12.	Organizowanie wsparcia osobom usamodzielnianym opuszczającym rodziny zastępcze, rodzinne domy dziecka oraz placówki opiekuńczo-wychowawcze i regionalne placówki opiekuńczo-terapeutyczne, przez wspieranie procesu usamodzielnienia	1) dostęp do poradnictwa specjalistycznego; 2) współpraca z PUP w Namysłowie w celu aktywizacji zawodowej usamodzielnianych wychowanków; 3) wsparcie finansowe oraz rzeczowe usamodzielnianych wychowanków	PCPR w Namysłowie we współpracy z PUP w Namysłowie, Dom Dziecka w Namysłowie
13.	Zapewnienie przeprowadzenia przyjętemu do pieczy zastępczej dziecku niezbędnych badań lekarskich	Współpraca z NCZ w Namysłowie oraz placówkami medycznymi położonymi na terenie powiatu namysłowskiego w zakresie udzielania niezbędnej pomocy medycznej dzieciom przyjętemu do pieczy zastępczej	PCPR w Namysłowie oraz Dom Dziecka w Namysłowie we współpracy z NCZ w Namysłowie oraz placówkami medycznymi położonymi na terenie powiatu namysłowskiego
14.	Współpraca z gminami, jednostkami organizacyjnymi gminnymi i powiatowymi w celu powrotu dziecka	1) organizacja prac zespołu ds. oceny sytuacji dziecka umieszczonego w rodzinie	PCPR w Namysłowie Dom Dziecka w Namysłowie

	do rodziny biologicznej	zastępczej oraz placówce opiekuńczo-wychowawczej, 2) organizacja prac zespołu ds. oceny rodziny zastępczej oraz prowadzącego RDD	
15.	Podejmowanie działań w celu powrotu dzieci do rodziny biologicznej	1) współpraca z asystentami rodziny, Wydziałem Rodzinnym i Nieletnich Sądu Rejonowego w Kluczborku, 2) dążenie do uregulowania sytuacji prawnej dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej	PCPR w Namysławie Dom Dziecka w Namysławie
16.	Zapewnienie dzieciom umieszczonym w Domu Dziecka w Namysławie wsparcia terapeutycznego	1) zatrudnienie specjalistów, 2) prowadzenie działań terapeutycznych z dziećmi, które wymagają tego typu oddziaływań	Dom Dziecka w Namysławie
17.	Zapewnienie dzieciom umieszczonym w Domu Dziecka w Namysławie dostępu do korzystania z przysługujących im świadczeń zdrowotnych	1) monitorowanie sytuacji zdrowotnej dzieci 2) współpraca Domu Dziecka z NCZ w Namysławie oraz placówkami medycznymi, poradniami specjalistycznymi	Dom Dziecka w Namysławie

IV. Adresaci programu

- 1) rodziny zastępcze i prowadzący rodzinny dom dziecka (w przypadku utworzenia tego typu placówki);
- 2) dzieci umieszczone w pieczy zastępczej;
- 3) rodzice biologiczni dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej.

V. Realizatorzy programu

- 1) Starostwo Powiatowe w Namysławie;
- 2) Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Namysławie – Organizator rodzinnej pieczy zastępczej;
- 3) Dom Dziecka w Namysławie;
- 4) Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Namysławie;
- 5) Powiatowy Urząd Pracy w Namysławie;
- 6) ośrodki pomocy społecznej z terenu powiatu namysłowskiego;
- 7) policja;
- 8) sąd;
- 9) placówki oświatowe;
- 10) organizacje pozarządowe działające na rzecz rodziny;
- 11) placówki medyczne.

VI. Koordynator programu

Koordynatorem Programu będzie Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Namysłowie – Organizator rodzinnej pieczy zastępczej.

VII. Źródła finansowania programu

- 1) samorząd województwa;
- 2) samorząd powiatu;
- 3) samorząd gminy;
- 4) administracja rządowa (Ministerstwo, Wojewoda);
- 5) organizacje pozarządowe;
- 6) środki zewnętrzne, w tym fundusze strukturalne;
- 7) inne podmioty/partnerzy działań/sponsorzy;
- 8) inne.

VIII. Przewidywane efekty realizacji programu

- 1) zapewnienie dzieciom pozbawionym opieki rodziców biologicznych opieki w formie pieczy zastępczej;
- 2) zwiększenie liczby niezawodowych i zawodowych rodzin zastępczych (w tym rodziny specjalistycznej);
- 3) zwiększenie liczby dzieci powracających z pieczy zastępczej pod opiekę rodziny biologicznej;
- 4) zwiększenie liczby dzieci z uregulowaną sytuacją prawną;
- 5) zmniejszenie liczby dzieci w wieku poniżej 10 roku życia przebywających w instytucjonalnej pieczy zastępczej;
- 6) wsparcie istniejących rodzin zastępczych poprzez organizowanie specjalistycznych szkoleń mających na celu podniesienie ich kompetencji opiekuńczo-wychowawczych, prowadzenie grup wsparcia, zapewnianie dostępu do specjalistycznej pomocy;
- 7) zatrudnienie koordynatorów celem udzielania pomocy rodzinom sprawującym pieczę zastępczą w realizacji ich zadań oraz współpracy z asystentami rodziny zatrudnionymi w gminach na terenie powiatu namysłowskiego;
- 8) wzmocnienie systemu wsparcia dla rodzin zagrożonych bezradnością opiekuńczo-wychowawczą oraz rodzin dysfunkcyjnych;
- 9) zwiększenie świadomości społeczności lokalnej odnośnie wartości rodziny poprzez podejmowanie działań profilaktycznych i promujących wartości rodzinne.

IX. Monitorowanie i sprawozdawczość

Monitorowanie przebiegu realizacji Programu będzie odbywać się w oparciu o sprawozdawczość podmiotów zaangażowanych w jego realizację oraz analizy zbieranych informacji nt. realizacji kierunków działań ujętych w Programie. Każdy podmiot raz na rok będzie dokonywał analizy jakościowej i ilościowej realizacji Programu. Następnie informacje te przedkładane będą Zarządowi Powiatu i Radzie Powiatu w corocznym sprawozdaniu z działalności Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Namysłowie.

Program ma charakter otwarty i będzie podlegał ewaluacji w zależności od pojawiających się potrzeb.

X. Coroczny limit rodzin zastępczych zawodowych dla Powiatu Namysłowskiego

Tabela 14. Coroczny limit rodzin zastępczych zawodowych dla Powiatu Namysłowskiego na lata 2021-2023

Lp.	Rok	Liczba rodzin
1.	2021	4
2.	2022	5
3.	2023	6

* W tabeli nr 14 ujęto zarówno rodziny zastępcze zawodowe już funkcjonujące jak i rodziny, które mogą zostać „utworzone” w ramach corocznego limitu.

Opracował:
Ryszard Kalis
Dyrektor PCPR w Namysłowie
wraz z pracownikami Organizatora rodzinnej pieczy zastępczej

Przewodniczący Rady
Powiatu Namysłowskiego
Andrzej Michta